

Izdajatelj in založnik:

Uprava RS za zaščito in reševanje
Ministrstva za obrambo

Glavni in odgovorni urednik:

Miran Trontelj

Uredniški odbor: Miran Trontelj
(predsednik), prof. dr. Ivan Gams,
dr. Aleš Horvat, dr. Janez Lapajne,
dr. Marjan Malešič in dr. Milan
Orožen Adamič

Organizacija: Tanja Novak

Lektoriranje: Služba za prevajanje
in lektoriranje Generalnega
sekretariata Vlade Republike
Slovenije

Naslov uredništva: Izobraževalni
center za zaščito in reševanje RS,
Zabrv 12, 1292 Ig, ujma@urszr.si

tel. 01/479 65 51, 479 64 01,
faks: 01/286 20 32

Ujma je v elektronski obliki
dostopna na spletni strani
www.sos112.si

Tisk: Utrip Brežice, d. o. o., 2006

Za vsebino prispevkov odgovarjajo
avtorji.

Revija izhaja od leta 1987, enkrat
letno (20. številka v nakladi 2500
izvodov).

Ponatis prispevkov iz revije Ujma
je brez izdajateljevega pisnega
dovoljenja prepovedan.

Mednarodna standardna serijska
številka: ISSN 0353-085X

Slika na naslovnici:

Pravočasno urejeno odvodnjavanje
prepreči večino plazov.
Avtor: Jože Papež

I. UVODNIK

Miran Trontelj

II. VREMENSKE, VODNE IN DRUGE RAZMERE

Tadeja Ovsenik Jeglič

Podnebne razmere v svetu leta 2005 8

Tanja Cegnar

Podnebne razmere v Sloveniji leta 2005 15

Renato Bertalanič

Vetrovnost v Sloveniji leta 2005 31

III. NARAVNE IN DRUGE NESREČE V SLOVENIJI

Mojca Dolinar, Gregor Vertačnik

Obilne padavine med 20. in 22. avgustom 2005 40

Janez Polajnar

Visoke vode v Sloveniji leta 2005 45

Mira Kobold

Visoke vode in poplave med 20. in 23. avgustom 2005 48

Renato Bertalanič

Viharni vetrovi v Sloveniji leta 2005 56

Ina Cecič, Mladen Živčić, Tamara Jesenko, Janko Kolar

Potresi v Sloveniji leta 2004 62

Renato Vidrih, Matjaž Godec

Potresi na Ilirskobistriškem 73

IV. VEČJE NARAVNE IN DRUGE NESREČE V TUJINI

Tamara Jesenko, Renato Vidrih

Močnejši potresi po svetu leta 2005 86

Renato Vidrih, Matjaž Godec, Miha Tomaževič

Potres 8. oktobra 2005 v Pakistanu 93

Bojan Kuntarič

**Slovenska vojaka
v humanitarni misiji zveze Nato v Pakistanu** 108

Renato Bertalanič

Katastrofalni vetrovi v svetu leta 2005 115

V. NEVARNOSTI IN OGROŽENOST

Al Vrezec, Davorin Tome, Damijan Denac

Selitev in izjemni selitveni pojavi pri pticah 125

Bojan Sedmak

**Toksične cianobakterije:
prebivalstvo proti vodi – medsebojna pretnja** 137

Florjana Ulaga

Transport suspendiranega materiala v slovenskih rekah 144

Ladislav Mikola, Bojan Gergič, Darko Hercog, Marko Podberšič, Vojko Matko,
Miloš Vute, Stanko Lampič

**Potencialne nevarnosti
neionizirnih elektromagnetnih sevanj** 151

Grigorij Krupenko

Analiza požarne ogroženosti 160

Lučka Kajfež Bogataj

Podnebne spremembe in nacionalna varnost 170

Iztok Prezelj

**Teroristično ogrožanje nacionalne varnosti
Republike Slovenije** 177

VI. RAZISKAVE IN RAZVOJ

Roman Trček, Barbara Cankar

**Meritve visokovodnih pretokov slovenskih rek z
ultrazvočnimi merilniki** 182

Janez Lapajne

Posodabljanje kart potresne nevarnosti 188

Janez Lapajne

Karte potresne nevarnosti za uporabo v civilni zaščiti 195

Klemen Grošelj

**Informacija o raziskovalni dejavnosti Obramboslovnega
raziskovalnega centra na področju kriznega upravljanja
in vodenja** 199

Izidor Tasič, Renato Vidrih

Magnituda potresa – kako je nastala in kako jo razumemo ... 202

Renato Vidrih

Obletnice katastrofalnih potresov 209

VII. PRIPRAVLJENOST NA NESREČE

Boštjan Tavčar, Alenka Švab Tavčar Komunikacijsko informacijska podpora sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	214
Uroš Svete Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije ob naravnih in drugih nesrečah: od napovedovanja in preprečevanja do obvladovanja posledic	219
Aleš Horvat, Jože Papež, Janko Černivec Varstvo prometnic pred padajočim kamenjem s sistemom globoko sidranih jeklenih mrež visokih nateznih trdnosti	224
Aleš Horvat, Jože Papež, Tomaž Cej Sistem namernega proženja snežnih plazov s strelno cevjo na smučišču Kanin	230
Aleš Horvat, Jože Papež, Marko Koren Trajno varstvo pred snežnimi plazovi- uspešnost ukrepov nad AC Hrušica-Vrba (1993-2005)	234
Vladimir Prebilič, Uroš Svete Novi izzivi in možna reorganizacija Gorske reševalne službe Slovenije	239
Iztok Tomazin, Tim Kovacs Medicinska priporočila za uporabo helikopterjev pri reševanju v gorah	246
Jurij Jaka Jakofčič Jame, jamarstvo in Jamarska reševalna služba	250

VIII. UKREPANJE OB NESREČAH IN ODPRAVLJANJE POSLEDIC

Marjan Malešič Odzivanje na nesrečo v ZDA: orkan Katrina	267
Matjaž Godec, Barbara Šket Motnikar, Renato Vidrih, Polona Zupančič Pregled poškodb ob potresih leta 1998 in 2004 v Zgornjem Posočju	275

IX. IZOBRAŽEVANJE, USPOSABLJANJE IN PREVERJANJE

Ivanka Grilanc Vaja Vlak 2005	282
Domen Torkar Mednarodna vaja zaščite in reševanja EUROPOLEX 2005	289

X. SOCIALNI IN PSIHOLOŠKI VIDIKI NESREČ

Marjan Malešič

Teorija kriznega komuniciranja 293

XI. MEDNARODNO SODELOVANJE

Mateja Berglez

**Humanitarna pomoč Republike Slovenije
ob naravnih nesrečah v letu 2005** 301

Bojan Kuntarič

Slovenski gasilci v Afganistanu 307

XII. TUJE IZKUŠNJE

Matjaž Bizjak

**Strojni načini razminiranja in njihova uporaba
pri humanitarnem razminiranju** 310

Domen Torkar

**Služba za tehnično reševanje in pomoč Zvezne republike
Nemčije – THW** 321

XIII. POROČILA S STROKOVNIH SREČANJ

Renato Vidrih, Peter Sinčič, Matjaž Godec

**Mednarodna konferenca Potresno inženirstvo
v 21. stoletju** 327

Renato Vidrih, Peter Sinčič

Mednarodna konferenca ob 250-letnici potresa v Lizboni 331

Matjaž Godec

Konferenca ob stoti obletnici potresa v San Franciscu 333

XIV. STROKOVNA BESEDA

Janez Lapajne

Cunami, epicenter, hipocenter 336

XV. PREGLEDI LITERATURE

Pavle Šegula

Branje o snegu in plazovih 338

Renato Vidrih

Potresi v letu 2003 345

Renato Vidrih

Kaj spreminja svet 347

Ko pogledamo vremenske razmere v Sloveniji za minulo leto ali dve, se nam nehote vsiljuje vprašanje, le zakaj povzročajo strokovnjaki tako paniko okoli podnebnih sprememb. Res je, da v zadnjih dveh letih v Sloveniji nismo imeli večjih nezd, ki bi jih povzročalo vreme, niti zadnje leto ni izstopalo zaradi povprečnih temperatur. Ni bilo suše, ni bilo moče, niti pozebe, neurja pa so bila le lokalna. Vendar nas pogled nazaj prepriča, da vse le ni tako normalno. Od začetka minulega stoletja smo imeli po podatkih za Ljubljano kar 9 najtoplejših let in 7 najtoplejših poletij, vse v zadnjih 15. letih. In če pogledamo nekoliko širše, se je v zadnjih dveh letih globalno podnebje najbolj ogrelo, bilo pa je tudi kar nekaj uničujočih katastrof, ki nas prepričujejo, da ne opominjamo na globalno ogrevanje brez razloga.

Primerjava meteoroloških meritev za tisti čas, kolikor jih pač je na voljo, kaže, da je bilo leto 2005 na severni polobli najtoplejše. Pri nas smo zabeležili najtoplejša leta malo pred tem, v letih od 2000 do 2003. A to še ni vse. V letu 2005 je bilo rekordno število tropskih ciklonov, ki so pustošili ob obalah oceanov. Bilo je tudi mnogo drugih ujm, od močnih nalivov s poplavami do zemeljskih plazov. Le potresi so bili malo manj katastrofalni.

Količina najpomembnejšega toplogrednega plina ogljikovega dioksida stalno narašča, prav tako pa narašča tudi vsebnost dušikovih oksidov v zraku in metana. In ker evropska politika še ni začela s celovitim načinom sprememb v sistemu proizvodnje in porabe, se bodo podnebne spremembe še nadaljevale in stopnjevale. A da ne bomo samo kritizirali, kaj lahko predlagamo?

V Sloveniji se bomo morali začeti prilagajati prihodnjemu toplejšemu vremenu in poleti tudi bolj suhemu podnebj. Število neurij se bo povečalo, povečala pa se bo tudi njihova moč. Prilagajanje mora biti zato praktično izvedljivo. Večno govorjenje o zmanjšanju porabe fosilnih goriv, iskanju alternativnih virov energije in drugih ukrepih ne prinaša rešitve, ker teh ukrepov ne izvajamo. Spremeniti moramo miselnost tistih ljudi, ki so prepričani, da hlepenje po hitrih zaslužkih in velikih dobičkih edino prinaša blagostanje. V kmetijstvu lahko že izbira poljščin, ki potrebujejo manj vode v času, ko jo primanjkuje, veliko prispeva k preživetju te panoge. Tudi gnojenje in škropljenje bo treba zmanjšati in ga prilagoditi vremenskim razmeram. Prekomerna uporaba teh sredstev vpliva na ozračje, še bolj pa na podtalnico, s katero se oskrbujemo. Tudi te, vsaj dovolj čiste vode, nam vse bolj primanjkuje. Morda ti ukrepi kratkoročno res prinašajo manj dobička in manjši pridelek, a bo ta bolj gotov. Hvaležni nam bodo tudi naši zanamci. Hitreje moramo poskrbeti tudi za drugačne vrste goriv in drugih energentov, ker imamo za bolj čiste vire elektrike bolj malo možnosti.

Miran Trontelj, urednik